

TÄNU TÖÖ EEST

On möödunud 40 aastat esimese kollektiivmajandi loomisest Virumaal.

Elu on toonud nii rõõmu kui ka kurvastust. Eks me kõik tea, et põllumajandus on seotud bioloogiliste protsessidega ja on väga sõltuv ilmastikust. On toimunud pidevad muutused majandite suurendamise suunas ja seda enamasti tootmistaseme nivelleerimise eesmärgil. Sel moel tekkis 1970. aastal ka Väike-Maarja kolhoos.

Kuivõrd põllumajanduslik tootmine nõuab tõsist ja kohusetundlikku asjaajamist, sai ka alustatud vastava meeskonna komplekteerimisest. Seda on järk-järgult täiustatud ja praegusel momendil võib öelda, et kaadrialane töö on kandnud vilja. Väike-Maarja kolhoos suurendas kaheksateistkümnenda aasta jooksul piimaandit lehmalt 2259 kg, lihatootmine võrreldes 1970. aastaga on suurenenud 4030 tonni võrra, saagikus

suurenenud 2030 söötühiku võrra hektarilt. Rahaline käive on kasvanud 34 miljoni rubla, kasum 7,5 miljoni rubla võrra. Töötasu on tõusnud enam kui 200 rubla võrra. Väike-Maarja kolhoosniku keskmine palk on suurem kui keskmine Eestimaa palk.

See on meie majandi kollektiivi hoolsa loominguilise igapäevatöö tulemus, mille eest suur tänu ja lugupidamine.

Väljakujunenud tugeva potentsiaaliga juhtkond ja meie majandi töö head tulemused võimaldasid mõelda mõjusfääri laiendamisele. Nii saigi teoks Pandivere agrofirma moodustamise mõte. Agrofirma majandites läheb töö normaalselt. Ka teistes kolhoosides peale Väike-Maarja on toimunud nihe paremuse poole. Ehkki kõik nõuab aega ja vaeva, näitavad praegune asjaajamine ja suhtumine, et põllumehed on valmis oma jõudu maksimaalselt rakendada. Selleks kõigile Pandivere agrofirma töötajatele tervist ja edu! Väike-Maarja kolhoosi kollektiivile soovin juubeli puhul õnne, kordaminekuid ja uueks juubeliks veelgi paremaid saavutusi. Suur tänu hea töö eest!

BORISS GAVRONSKI

Alguse asi oli nagu igal pool — väga vilets. Mina olin hoopis kaubandusliku haridusega, aga eks ma ole ikka talupidaja poeg ja eluaeg ikka maa toinud. Rajooni kooperatiivis pakuti mulle asetäitja kohta, mina ei olnud hetkel selle kohaga nõus ja siis lepiti kokku,

1960. aastal, kui oli veel vana raha, öeldi, et kui maksad 25 rubla päev, oleme iga päev tööl. Aga 63. aastal maksime normipäeva eest juba kolm rubla, see oli vana rahas 30-rubla. Ei saa öelda — rahvas pidas sõna, hakkas tööle. Esimesed pooleteist aastat tegime palju

SAATUSED

et antakse mulle üks väike kolhoos. Esiteks oli selleks Tammiku, aga kaks nädalat hiljem jäi mulle see Kärü. Hugo See oli siia kutsutud esimeheks, aga temal ütles tervis üles. Ise ütles, et tõstab liiga kõvasti seda põllumajandust, et nüüd selg ära. Oli nii, et kui sund-aeg sai täis, oli mees ka läbi. Mina tuln siis 1960. aasta kevadel. Lõpetasin 1975, nii et 15 aastat ja seitse päeva. Ja rahvas ikka kannatas välja. Nüüd on vabariigis mehi, nagu Marrandi — 80 täis ja ikka esimees. Paar neid on. Need on ikka mehed.

Tol ajal oli olukord Kärus halb. Kõige halvem oli see, et tootmishooneid ei olnud üldse. Ega need maadki midagi polnud. Kõik oli just nii, nagu Viivi Luikki räägib oma lapse-suu läbi. Kaubandusest ma tuln, eks siis olnud väike kaasavara ka kaasas, just ehitusmaterjalid. Minu arust sai see küla siis kõik endale eterniitkatused peale. Kui inimene juba sätib oma hooneid, ei ta siis hakka ära minema. Muidu oli ju niimoodi, et kui hooned ära lagunesid, läksid minema hoopiski.

Eialgu oli ikka raske. Hakkasime ehitama sigalat. Tuli ju vaadata, kust seda raha kohe saada. Kaheksa kuu palk oli maksmata. Palk oli küll nii väike, et paljud ütlesid: «Oh, mis sina nüüd temast õiendad, sina oled uus mees, tõmba kriips peale ja hakka otsast peale. Aga me ei tõmmanud midagi. Me hakkasime ikka maksta ja maksime ära. Minu arust oli normipäev 20 kopikat. See oli ka kaheksa kuud maksmata. Ega varem iga kuu palka makstudki, nii maksti, kuidas raha tuli. 1961. aasta lõpuks oli meil vana võlg tasutud, jooksev palk oli ka korras. Ja siis hakkas rahvas nagu liikuma, hakkas tööle. Eks tuli vaadata, millest alustada. Alustasime siis sigadega. Ega teisi ei jätanud ka unarusse, meil oli siis juba farmi veised, sead, lambad, kanad. Pidasime plaani sigade tõufarmi teha. Ehitasime nuumikute sigala, siis tuli kohe kompleks, individuaalprojekti alusel. Kui selle sai korda, siis hakkas raha juba tulema.

tööd šeffide abiga, aga siis tuli oma rahvas tööle. Umbes kümme aastat ei tundnud me enam üldse tööjõu puudust, sest inimesed tulid tööle, kuna raha tuli ja palgamaksimine oli korras.

Siis tuli järg juba veisefarmi kätte, selle saime teise klassi tõufarmiks. Lambafarm oli ka tõufarm. Ja siis hakkasime neid pikka-mööda kaotama. Tuli juba see spetsialiseerumise ajajärk. Kaotasime ära kanad, neid oli meil nii 500 pead. No mis farm see oli! Praegu kasvatab inimene rohkem broilereid, kui meil nii 500 pead. No mis farm see oli! Praekaua aega vastu, aga lambakarjamaad meil pole — Pedja jõgi jookseb läbi küla. Siis sai lambad ka ära kaotatud ja jäidki ainult veised ja sead.

Oli meil juba esimese klassi tõufarm ja sigade asi läks nii hästi, et müüsimise peaaegu 1000 tõusiga aastas. See oli suur majanduslik tulu.

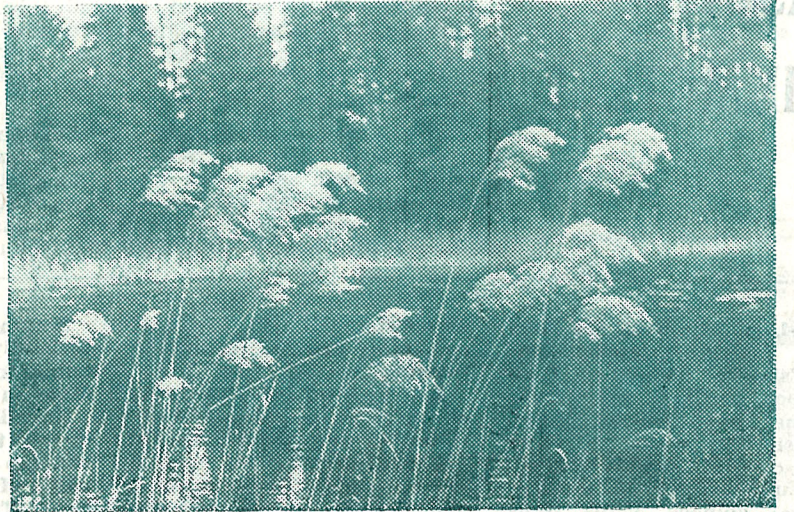
Siis hakkasid liitmised. See oli majandirahvale kõige raskem aeg, kui ta läks Salla alla ja siis veel Pälsoni alla. Me saime ikka 30 ts teravilja hektarilt, kui aga hiljem need ühendamisid lõppesid, siis kombainer ütles, et, Sepp, ära tule siia põllule, kingakontsad jäävad paistma. Saak oli 17 tsentnerit hektarilt.

Praegu on natukese paremaks läinud. Kärü on nagu odrakasvatuse majand, siin kasvab oder ja kartul. Aga Väike-Maarja maaharimine on küll midagi muud kui oli sovhoosi ajal.

Mõtlesin siis ja mõtlen nüüd ka, et valesti tehti, et Kärü ära liideti. Aga teisest küljest, — vanad inimesed, kes kogu elu tegid tööd, saavad nüüd ikka 100 rubla pensioni. See on nii suur raha, et nad ei saanud tööga ial seda. Ega siin kolhoosis küll nii olnud, et oleks tööga võlgu jäänud. Aga nüüd see vanaduse raha kompenseerib nooruse kannatused.

Aga küla kaob ära. Eesti külad ju kuivavad

Edgar Sepa mälestusi kirjutas üles
ENE RUUBEL

ALGUSES OLI SÕNA

Oma ajaleht äratas inimeses iseteadvust. Või on eneseteadvus enne ja siis tuleb leht? Väike-Maarjas, kus kihelkonnakool avati juba 18. sajandil, kus oli kasvupinda rahvusliku ärkamisaja vaimul ja kus 19.—20. sajandi vahetusel töötas legendaarne kooli-juht Jakob Tamm, sündis ka oma ajalehe mõte varakult. Kui 1896. aastal asutati Väike-Maarja Põllumeeste Selts, siis samal aastal trükkis ilmunud põhikirjas «Väike-Maarja Põllumeeste Seltsi Põhjuskiri» (Jurjev 1896) on öeldud, et selts püüab oma eesmärkide saavutamiseks ajalehte välja anda. Selts üritanud seda teha 20. sajandi esimesel kümnendil, aga see mõte tõrjutud üldpoolt.

Oma ajalehe väljaandmise jöuti Väike-Maarjas 1. aprillil 1933. aastal. Selle nimi oli «Väike-Maarja Omaleht», ilmus laupäeviti ja ainult viis numbrit.

Tulid ja olid nii- ja teistsugused ajad, nii- ja teistsugused lehed.

Jõudis kätte aasta 1950, sündis Väike-Maarja rajoon ja järgmise aasta aprillis pakuti omakandi inimestele jälle omakandi lugemist. Nimi — «Kommunisti Koit» — oma pretensioonikusega ehmatas tänase lugeja ära, leht oli aga nagu põllumehe leht ikka.

Kolmas ring algab nüüd, 1988. aasta märtsis.

Alguses oli sõna. Nüüd oleme jõudnud teoni — meie lehe esimene number on Sinu ees. Talupojast laulik Ado Reinald on öelnud: «Ma olen eestlane, minu mõtted on mullased.» Mõtleme siis neid mullaseid põllumehe mõtteid.

VÄIKE-MAARJA KOLHOOSI JUUBELIÜRITUSED 2.—8. aprillini 1988. a.

- 2. aprill**
 - 11.00 Pidulik aktus
 - 14.00 Kolhoosi muuseumis majandi ajaloo ekspositsiooni avamine
 - 16.00 Kohtumine «Viljaveski» tegijatega — KKK nr. 27 saalis
- 3. aprill**
 - 9.30 Lasteias lastehommik
 - 10.00 Kutsekeskkooli võimlas pruugitud lastekaupade müük.
 - 11.00 Väike-Maarja Kultuurimajas Rakvere teatri etendus «Kunksmoor»
- 4. aprill**
 - 19.30 Lustipidu «Üks lustiga». Au- ja teeneliste kolhoosnike autasustamine Tantsu ja nalja
- 5. aprill**
 - 20.00 RAT «Vanemuine» etendus «Vaikuse Vallamaja» Väike-Maarja Kultuurimajas
- 6. aprill**
 - Kohtumine keskkooli ja kutsekeskkooli noortega Ohtul ühisüritus
- 7. aprill**
 - 19.00 Väike-Maarja taidlejate kontsert Parimate kolhoosiliikmete autasustamine
- 8. aprill**
 - 18.00 Juubeliürituste pidulik lõpetamine RAT «Vanemuine» operetikava Küllalised Ansambel «Raster» ja Sulev Nõmmik

AUSTATUD ALUSEPANIJA!

KIRI VÄIKE- MAARJA KOLHOOSI ASUTAJA- LIHKMETELE

Nimetan Sind just nii, sest ei taha kasutada veidi laialivalguvat asutajaliikme nime. Asutajaliige võib olla ka ainult askeldaja või sehkendaja, kelleks Sind pidada ei saa. Nemad on ammu kolhoosist kadunud.

Sina, kes Sa kogu oma vara kolhoosi andsid ja ise lõpuni selle juurde jäid, oled alusepanija.

Palju oli Sulle siis veel teadmata. Muidugi ei võinud Sulle alguses pähegi tulla, et oma hobustest, lehmadest, põllutööriistadest ja viljaseemnest tuleb Sul loobuda midagi vastu saamata. Tõsi, sõda ja üleelatud ajad olid Sind paljuga harjutanud, kuid varanduse esialgne hindamine tekitas ometi mingit lootust. Loogika ei olnud aga tolle aja tugevam külg: mida rohkem Sa andsid, seda rohkem nõuti juurde.

Ei teadnud Sa siis sedagi, et edaspidi tuleb pikki aastaid töötada vaid napi tasu eest või hoopis tasuta. Sinu aastatega kogutud vara läks kolhoosi aluspõhjaks koos Sinuga, aga juhtus ka, et ilma Sinuta.

Eesti põllumehe elu aluseks oli hobune. Kui vähegi võimalik, muretsesi neid kaks, aga ka kolm või neli. Selle targa looma ühistalli viimisel tundsid peale kahjutunde veel nagu süümeepiina sõbra hülgamise pärast. Miks muidu esimesel aastal igal võimalikul juhul

lippasid talli oma hobusele midagi meelepärast viima ja olid rahul ainult siis, kui ise said temaga töötada. Mida tundsid siis, kui ikaldusaastatel nälgast nõrkenud hobuseid siigadele söödeti, seda meie ei tea.

Sa pidid sõnalausumata pealt vaatama, kui inimesed, kes eluaeg polnud viitsinud tööd teha, igaks sõiduks Sinu hästihoitud sõidusaani nõudsid ja seepärast Sa tundsid isegi kergendust, kui Tamsalu viinateekonnal saan kord puruks sõideti.

Sa andsid oma elumaja jaoks varutud laud kolhoosi hobuselaitrite tegemiseks ja uus maja jäigi ehitamata.

Kõik see ja veel enamgi on tulnud Sul läbi elada.

Mured muredeks, aga töö tahtis teha. Peremehe tunne ei lasknud Sul jääda kõrvalt-vaatajaks. Maa ja loomad ootasid ning neid ei saanud Sa petta. Küllalt optimistlikult ja hooga alustasid Sa ühistööd, aga seadused ei olnud Sinu poolel. Nii jäi see aastateks. Korraldused-käsed tulid ja läksid, ülemused vaheldusid, aga Sina kündsid ja külvasid, söötisid sigu ja lüpsid lehmi. Sa olid kolhoosi kaasa võtnud eesti põllumehe töökuse ja jonnini talunaise mure ja hoolet. Aastatega kolhoosid kasvasid, töötasid vähenesid, külad tühenesid, aga Sina harisid maad ja talitasid loomi.

Kurbusega vaatasid Sa noorte lahkumist

maalt. Omad lapsedki läksid. Mis teha, aja märk.

Praegu, möödunud meenutades, tulevad Sulle meelde ka toredad kolhoosi ühispeod, ekskursioonid kolhoosi esimese autoga Lõuna-Eestisse või Lätisse, lõbusad seigad töö juures. Muigega meenutad linnast pärit esimest, kes koos rajooni instruktoritega hobust ette rakedatud ei saanud, sest nad olid rangid tagurpidi kaela lükanud.

Aeg läks edasi. Kuni Sa kord märkasid, et tasu on juba peaaegu töö vääriks, leidsid end pensionieas.

Reeglina töötasid Sa üle vanusepiiri, kui tervis lubas.

Nüüd oled Sa rahul, sest noored on tagasi tulnud, ja päris rahul, kui tulijate hulgas oli ka Su oma lapsi.

Ja ongi aeg möödunu üle aru pidada. Sinu toonaste sündmuste meenutustes on vähe süüdistusi, tänuga räägid Sa esimeestest, kelle ajal midagi paremaks muutus. Mineviku õige hindamine ja arutlemine, miks kõik nii läks, on Sinu juures tavaline. See oli Sinu oma elu, millest nüüd meeleldi jutustad. Oleks vaid kuulajaid! Neid peaks tõesti rohkem olema, sest noortele on see aeg ju päriselt tundmata.

Veidi kurb, et kipume argiskeldustes unustama kordumatut. Tõttav Elu aga on juba kord niisugune, et aega tagasivaatamiseks leitakse ainult tähtpäevade puhul. Nii ka täna.

Me täname Sind, sest ilma Sinu osata oleks meil praegu midagi vähem. Suur aitäh!

Väike-Maarja kolhoosi pere
vahendas ENE RUUBEL

1954. aastal lõpetas see mees EPA veterinaariateaduskonna. Esimene töökoht oli Uula sovhoos, seejärel kolmeteistkümne aasta jooksul Vinni. Märtsis 1972 võttis ta vastu Vao sovhoosi direktori koha. Möödunud aastal, kui sovhoosist sai kolhoos, valiti Hans Veermäe esimeheks.

Kui küsisin, mida head kolhoosiks muutmine endaga kaasa tõi, ütles H. Veermäe, et otsustamine on muutunud demokraatlikumaks, terve majandamismehhanism veidi paindlikumaks. Ka ei võeta palgast maha, laenu saamine firma pangast oleks kergem (kuigi Vao kolhoos ei ole seda võimalust kasutanud, pole lihtsalt vajadust olnud). Konkreetse firmapoolse abi näiteks tõi H. Veermäe möödunud aasta juunikuu, kui Vaos oli sõöt otsas. Siis müüs Väike-Maarja kolhoos neile 350 tonni teravilja.

Möödunud aasta kohta arvas Hans Veermäe, et see oli vaatamata raskustele Vao parim. Loomakasvatases oli suur edasimineku — piimatoodang lehma kohta suurenes 250 kg, sigade juurdekasv oli üsna korralik, kuid peab veel suu-

sovhoostehnikumides õppijaid on samuti. Enamus spetsialistidest on noored.

Ja veel ütles Hans Veermäe, et teravilja saagikust peaks tõstma 60 tsentnerini hektarilt, siis elaks ära. Ta on näinud ka teistsugust põllupidamist mõnel teisel maal ja pidanud tundma häbi ja kurbust meie 25—30 aastat maha jäänud põlluharimise riistade pärast.

«Pole vaja välja mõelda midagi uut, tuleb teha tööd, nagu vanasti talumees tegi».

...Selle mehe tööd ja teod jäävad Vao maadele.

26. märtsil valiti Vao kolhoosi uueks esimeheks Peeter Albi.

«See oli 11. veebruari hommikul kell kaheksa, kui helistas sm. Niisuke ja küsis, kas jõuan kümne minutiga rajoonikomiteesse tulla. Nii ma siis sõitsin ja mõtlesin: «Mis nüüd lahti on?» Nii kiiresti polnud mind varem välja kutsutud. Esimese sekretäri kabinetis ootasid mind rajooni juhid ja mulle pakuti Simuna kolhoosi esimehe kohta. Olin Simunas käinud varem paaril korral, majandist suurt ei teadnud, ainult üldist taset võrreldes teistega. Teadsin, et

Simunas oleme saavutanud kollektiivitunde. Olalepatsutamise komme on ära jäänud. Mõte on üks — elu edasi viia.

Tavaliselt ollakse arvamusel, et kui tippjuht vahetub siis vahetab ta ka spetsialistid välja. Minu seisukoht selline ei ole. Töö on vaja ära teha ja selleks peab olema iga mees omal kohal. Ei ole mõeldav, et ühe tootmisharu töö peaks kannatama teise lohakuse pärast. Kes oma tööga hakkama saab, sel ei ole vaja kuhugi minna. Kõrvale tuleb astuda sellel, kes tööd ei taha teha.

Meie möödunud aasta kõige suurem saavutus oli piim — 542 kg plussi lehma kohta. See on rajooni kõige suurem piim ja vabariigis üks suuremaid. Oleme suutnud endale selgeks teha, et lehm lüpsab suust ja tahab normaalset söötmist ja hooldamist ka nädalavahetusel. Paljud on minu käest küsinud, kas Väike-Maarja on meil lehmad välja vahetanud, et selline toodangu tõus. Kaugeltki mitte. See on praktiliselt elementaarse korraga saavutatud. Oma majas tuleb kõik ise ära teha ja lahendus leida, mitte jääda teiste peale lootma.

ESIMEHE VEERUD

renema. Seakasvatases on käive kiirenenud — kui enne olid laudad täis, siis nüüd vahel tühjad. Ainuke seakasvatusest saadud kasum oli 1,2 miljonit rubla. Ka taimekasvatases on reserve, on ju Vao maade mulla boniteet 50.

Inimeste kohta arvas Hans Veermäe, et ega need ole muutunud — tööd tehti enne ja tehakse nüüd. Kaadrit eriti valida ei saa — «hea inimene ei liigu». Siiski on jõutud liikumisele, et lüpsjatest viimane (st. halvim) lahku. Kohe on ka tulemused näha — toodang kerkib. EPA-s õpib praegu kaks majandi stipendiaati. Jämeda, Kuremaa ja Tihemetsa

näitajad on väga madalad. Kohapeal selgus, et ca 800 000 on punase joone peal, see lubati rajooni juhtkonna poolt kustutada. See oli üks põhjusi, miks nõustusin, kuid seda lubadust pole seni täidetud.

Enne valimisi ma Simunas ei jõudnud, kuid rahvas võttis mind vastu hästi. Olukord oli muidugi väga raske — kartul mädanes ja vasikad surid. Ma ei taha kedagi süüdistada. Eelmises kollektiivis see nii oli, et vana peremeest püüti kõiges süüdistada, eriti veel need, kes tema ajal olid kõige suuremad usaldusalused. See oli väga inetu ja selles suhtes sain hea kooli.

Taimekasvatases jäi ühteist vajaka Kuid siin on meil strateegia tulevikuks paika pandud, sest taimekasvatusest ei jõua ka loomakasvatuse kuhugi. Ka intensiivsuse näitajad on Simunas rajooniga võrreldes alla keskmise. Plaanid edaspidiseks on isegi väga suured. Kõigest on veel vara rääkida. Tootmise poole pealt on vaja ehitada ja veel kord ehitada. Omal ajal käis Simuna Saku instituudi ja ministeeriumi alla. Selle tagajärjel ei ole ühtegi korraliku noorkarjalauta, kõik on täna-homme sisse kukkumas. (Nadalam laut kukkus detsembris.) Eelmisel sügisel alustasi-

ESIMEHED

Aleksander Kadaripik	1948—49	UUS ELU
Eero Langemets	1949—55	UUS ELU
õppimise ajal asendasid teda Georgi Laar ja Aleksander Rohtmets		
Heino Kokkuta	1955—61	UUS ELU
Ferdinand Lepa	1949—50	PORKUNI
Karl Inno	1949—49	KEVAD
Herman Paju	1949—50	KEVAD
Karl Karutam	1950—50	KEVAD
Hugo Rosinpuu	1949—50	TEE TÕUSULE
Johannes Pärnamets	1949—50	OKTOOBRI VOIT
Johann Lempu	1950—50	TEE TÕUSULE
Aleksander Mäeots	1950—51	OKTOOBRI VOIT
Herman Kuusemets	1950—50	OKTOOBRI VOIT
Rudolf Mötsar	1951—57	OKTOOBRI VOIT
Elmar Tammjärv	1957—57	OKTOOBRI VOIT
Aino Erit	1957—59	OKTOOBRI VOIT
Kaarli Messon	1959—60	OKTOOBRI VOIT
Aleksander Tiigimägi	1961—70	UUS ELU
Jakob Rumessen	1952—53	KIIR
	1949—50	EDU
	1950—51	VAMBOLA
Artur Norvel	1949—50	ENERGIA
Albert Müller	1949—50	EBAVERE
Karl Lindret	1949—52	ÜHINE JÕUD
Karl Pär	1949—51	UGURI
Endel Poom	1952—52	KIIR
Alar Tamm	1953—56	KIIR
Andrei Jevstignejev	1956—59	KIIR
Artur Käro	1959—67	KIIR
Boriss Gavronski	1967—70	KIIR
	alates 1970	VÄIKE-MAARJA
Arnold Kiiver	1949—49	ÕITSENG
Gustav Kruusimäe	1949—50	ÕITSENG
Alfred Niinep	1949—51	PUNANE LIIV
Robert Nurme	1949—49	VAMBOLA
Hermann Koogur	1949—50	VAMBOLA
Karl Saage	1951—53	VAMBOLA
Aleksander Rajas	1953—57	VAMBOLA
Erich Raidmets	1957—62	VAMBOLA
Enno Tiho	1950—55	ÕIGUS
õppimise ajal asendas teda Aksel Jaagru		
Olga Hansar	1962—66	VAMBOLA
Heino Kallaste	1955—57	ÕIGUS
Lembit Ühtigi	1957—57	ÕIGUS
Ilmar Kaare	1957—66	ÕIGUS
	1966—76	PANDIVERE
Aleksander Ever	1949—51	VÕIMAS
Arno Pöldma	1949—51	KÄRU
Rudolf Lepp	1951—55	LENINI-nim.
Evald Jüris	1955—58	LENINI-nim.
Hugo See	1958—60	VOIT
Edgar Sepp	1960—70	VOIT

me 360-kohalise vasikalauda ehitusega, see on plaanis 1988. aasta sügiseks valmis saada. Siiani on põhiliselt KEK ehitatud. Isemajandamise teel ehitust käima panna on väga raske. Aga midagi pole teha, muidu elu rööpasse ei lähe. Kuna Simuna on rajoonikeskusest kaugel, ääremaa, nagu öeldakse, siis peab siin kõik olema rahvale kättesaadav. See tähendab, et sotsiaalkultuurilised probleemid peavad olema lahendatud palju paremini kui rajoonikeskuse ümbruse majandites. Abitootmine — siin on plaan-

ne palju. Põhimõte on selline — millel turgu on, seda hakame tootma.

Valulaps on elamuehitus, kortereid oleks hädasti vaja. Meele teeb kurvaks see, et seoses Rakvere Lihakombinaadi ehitusega taheti Simuna kolhoosi 24-korteriga maja ehitus edasi lükata. Seda majandis, mis on rajoonis väikseima töötajate arvuga 100 ha haritava maa kohta. Aasta jooksul on kolhoosis töötajate arv suurenenud 89 inimese võrra. Neile on vaja kodusid.»

RAIVO KÕIV

Kokkuvõtteid möödunud majandusaastast on tehtud. Bilansikomisjonid peetud. Tööd, mis tehtud, võime enda ümber igal sammul näha, arvudes näeb meie töö aga välja nii.

VÄIKE-MAARJA KOLHOOS

Väike-Maarja kolhoosi 1987. aasta töötulemused kujunesid heaks. Selline hinnang anti majandi tööle ka Rakvere rajooni ATK bilansikomisjoni poolt. Selle tõestuseks olgu mitmed arvulised näitajad, mis iseloomustavad kõigi põhiliste tootmisharude tööd.

Taimekasvatuses koguti vaatamata rasketele ilmastikutingimustele igalt külvipinna hektarilt 5204 sü toodangut. Teravilja hektarisaak punkrikaalus oli 57,3 ja aidakaalus 36,6 ts. Kartulit saadi igalt hektarilt 182 ts ja põldheina 80 ts. Täideti ja ületati rohusöödade varumise plaanid. Heina, kuivsilu ja silo varuti kõiki üle 3000 tonni. Rohugraanuleid toodeti 10 145 tonni. Sellega pandi kindel alus loomakasvatussaaduste tootmiseks talveperioodil.

Loomakasvatuses saavutati rekordiline väljalüps lehma kohta — 1412 lehmalt 5468 kg naturaalsuupima ehk 6122 kg mõõtpiima, rasvaprotsendiga 3,92. Noor- ja nuumveiste ööpäevane kaaluviive oli 747 g, üle kahe kuu vanustel sigadel 676 g. Ka need näitajad kuuluvad nii rajooni kui ka vabariigi parimate hulka. Linnuliha toodeti 2900 tonni.

Edukalt töötati ka abitootmise ettevõtetes. Toodeti 13 000 tonni mineraalsööta, 7800 tonni kriiti, 1700 tonni juustu, 2200 tonni rööska koort, 2100 tonni liha, ligi 300 000 tintoosi konserve, üle 20 tonni kondiitritooteid, 40 tonni suitsusaadusi.

Ehitustöid teostati kokku 2,2 miljoni rubla eest. Põhifonde anti käiku 1,2 miljoni rubla väärtuses.

Täideti kõik riigile müügi ülesanded. Teravilja müüdi üle 600 tonni, kartulit üle 1200 tonni, piima arvestuskaalus 8777 tonni, liha 5470 tonni. Majandis töötas aasta keskmisena 1248 töötajat, kellest kolhoosi liikmeid oli 1027. Põllumajandustöötajate aastane keskmine arv oli 600, iga põllumajandustöötaja andis põllumajandussaaduste kogutoodangu 30947 rubla eest. Kõigi töötajate keskmine kuu-töötasu koos preemiaga oli 366 rubla. Töötajatele maksti töötasude ja preemiadena välja kokku ligi 5,5 miljonit rubla.

Toodangu realiseerimisest laekus 38,9 miljonit rubla, millest taimekasvatussaadustest 17,1 mil. rubla ja abitootmine ning teenused 21,1 mil. rubla. Kasum realiseerimisest oli 9,2 mil. rubla, millest taimekasvatust andis 0,1 mil. rubla, loomakasvatust 7,4 mil. rubla, abitootmine ning teenused 1,7 mil. rubla. Puhaskasumiks jäi 9,0 mil. rubla, rentaabluks 30,3%.

100 ha haritava maa kohta toodeti 1341 ts piima ja 894 ts liha eluskaalus.

Need olid 1987. aasta tööd

OLEV LIBLIKMANN Väike-Maarja peaeconomist

iseloomustavad põhinäitajad. Oli ka puudujääke ja vajaka-jäämisi, mida tuleb igas tootmisharus vältida, et 1988. aasta töötulemused oleksid veelgi paremad.

SIMUNA KOLHOOS

Simuna kolhoosil on kokku 5400 hektarit maad. Sellest on põllumajanduslikku maad 3710 ha, haritavat maad 3471

hamata sellele oli 1987 Vao kolhoosile senistest parim. Piimatoodang suurenes 398 tonni, sigade juurdekasv oli hea. Taimekasvatust andis kasumit 5000, abitootmine 8000 rubla eest. Muidugi oli möödunud aastal ka halba — koristuskaod olid suured, tegemata jäi 200 ha sügiskündi, piima kvaliteet on rajoonis viimane. Kuid head oli enam. Asfalteeritud on kõik silohoidlate ümbrused, karjamaa-

KUIDAS KÜLI, NÕNDA VILI

ha ja põllumaad 3368 ha. Külvipinda on kokku 3141 ha, teravilja külvipinnalt (1570-lt hektarilt) saadi vilja aidakaalus 2897 tonni. See on rajooni madalaim saak ja seda heideti kolhoosile ka ATK bilansikomisjonis ette. Kehva teraviljasaagi põhjus oli kehv seeme — varase odra seemet oli vähe ja hiline oder ei valminud vihmaste ilmade tõttu korralikult. Selleks aastaks on hea seeme olemas ja seega peaks probleem olema lahendatud. Teraviljakoristust pidurdas ka kuivatimajandus. Nüüdseks on kuivati rekonstrueeritud ja läheb koristusajal käiku. Enam tähelepanu pööratakse teaduslikult põhjendatud külvikorra ja viljavaheldusele.

Kartuli 120-lt hektarilt saadi saaki 1271 tonni, põldheina oli külvatud kokku 1036 hektarile. Riigile müüdi liha 991 tonni (plaan oli 940), piima 3361 tonni (2985), kartulit 565 tonni (590).

Simuna kolhoosis on kaadri-probleem — vaja oleks mehhanisaatoreid, aga napib kortereid. Vasikate suremuse põhjuseks Kurtina laudas olid vanad sobimatud ruumid ning puudused zoohügieenilises töös. Laut rekonstrueeriti, paranes töös-suhtumine ja praegu on asi korras, 1987. aasta lõpul suremust praktiliselt ei esinenud. Eeskujuks seati Avanduse lauta, kus ei surnud ühtki vasikat.

95% Simuna kolhoosis toodetud piimast läheb esimese sordi alla.

Keskonnakaitsealast tööd Simunas peeti heaks. Selle eest vastutab aseesimees J. Rehokainen. Toodangu realiseerimisest laekus 4,173 miljonit rubla. Kasum oli 651 000 rubla.

Kokkuvõttes hinnati Simuna kolhoosi möödunud aasta töö rahuldavaks.

VAO KOLHOOS

Bilansikomisjonis ütles ATK esindaja, et möödunud aastal jäi taimedel saamata ühe kuu jagu soojust ja päikest. Vaa-

de järelniitmine oli tunduvalt parem, ka oli paranenud ohutustehnikaalane töö ja looduskaitse tegelastel polnud majandile etteheiteid.

Riigile müüdi liha 1549 tonni, sellest oma majandi töötajatele 100 tonni. Piima müüdi 4347 tonni, sellest 289 tonni andsid eraloomapidajad. Teravilja müügiplaan oli 640, müüdi 642 tonni. Kartuli müügiplaan — 490 tonni ületati samuti. Teravilja toodeti aidakaalus 4052 tonni, keskmise saak tuli 25,8 ts/ha.

Majandirahvas hindas möödunud aasta heaks, bilansikomisjoni otsus oli aga — rahuldav.

TRIIGI KOLHOOS

Triigi kolhoosi möödunud majandusaasta tunnustati Rakvere rajooni ATK bilansikomisjoni poolt rahuldavaks. Kolhoos täitis ja ületas kõik riigile müügi plaanid. Negatiivse poole pealt aga — teravilja saagikus on madal (19,4 ts/ha), orgaanilist väetist vähe, vasikate saamine võrreldes möödunud aastaga vähenes, hädasti oleks vaja juurde mehhanisaatoreid, aga pole kortereid anda, parandama peab agronoomide kaadrit, söödavarusid on vähe (eriti jõusööta). Bilansikomisjonis esitati esimehele Jaak Vilmsile veidi provotseeriv küsimus — mida kolhoos teeb, kui ei saa osta jõusööta. Vastus oli — ei müü riigile teravilja.

Arvudes nägi möödunud aasta välja nii: riigile müüdi piima 3348 tonni (plaan oli 3050 tonni), liha 418 (360) tonni, teravilja 767 (760) tonni, kartulit 573 (560) tonni.

Üldse toodeti 2900 tonni piima, 349 tonni liha, 1551 tonni teravilja aidakaalus, 1336 tnni kartulit, 1911 tonni põldheina. Külvipinnalt toodeti 66 602 söötühikut ehk 2991 sü/ha. Kasumit saadi 575 000 rubla.

Majandi üldpind on 3490 hektarit, sellest põllumajanduslikku maad 2540 ha, haritavat maad 2401 ha, põldu 2390 ha.

SPARTAKIAAD!

SPARTAKIAAD!

Väike-Maarja kolhoosi IV talispartakiaadi parimad meesvõistlejad pärast kolme lõppenud ala:

O. Ehastu	taimekasv.	209 p.
R. Hiimäe	autom.	187 p.
M. Reiss	taimekasv.	180 p.
K. Selberg	energ.	177 p.
V. Stoltzen	autom.	176 p.
A. Püvi	autom.	176 p.
V. Krutto	autom.	170 p.

parimad naisvõistlejad pärast nelja lõppenud ala

M.-A. Ojasalu	ehitus	250 p.
V. Kõo	ehitus	235 p.
J. Haasma	ehitus	227 p.
J. Rytberg	energ.	189 p.
A. Kruusmaa	energ.	188 p.

Tootmisüksustest juhib automajand ehituse ja taimekasvatuse ees. Ees on veel viis ala, sealhulgas perekonnavõistlused.

SPARTAKIAAD!

SPARTAKIAAD!

Pandivere agrofirma peadirektori kabinetis võeti jällegi vastu külalisi. Põhjuseks oli see, et ALMAVÜ Eesti NSV Keskkomitee ja Pandivere agrofirma sõlmisid lepingu tehniliste spordialade propageerimiseks. Lepingust arvatakse tõusvat kahepoolset tulu, see tutvustab Eesti parimate tehnikasportlaste saavutusi, Pandivere agrofirma töid, ka peaks leping innustama agrofirma töötajaid agaramalt spordiga tegelema. Lepingu kinnituseks paneb agrofirma alates 1987. aastast välja iga-aastased preemiad meie parimatele tehnikasportlastele — parimale nais- ja meessportlasele 500 rubla, parimale tehnikasportlaseks 250 rubla. Preemiaga käib kaasa nimeline rändkarikas.

Lepingule kirjutasi alla ALMAVÜ Eesti NSV Keskkomitee esimees A. Reintam ja Pandivere agrofirma peadirektor B. Gavronski.

osa) ALMAVÜ-le, mitte aga esindatavale firmale (konkreetselt Harju KEK-ile), või see, et allveeorienteerumise MM-il kasutatav monolest on iga sportlase jaoks niivõrd individuaalne, et seda tööstuslikult toota ei saa. See tehakse käsitsi ja meie oma olevat praegu maailma parim. Samuti kompass. Toomas Napa vastas küsimusele, missugune on tema võistlusauto suurim kiirus, et tal ei ole aega vaadata, aga umbes 152 km/h. Ja veel üks huvitav fakt — vormel-3 jääb 4 km ringil vormel-1-st maha 30 sekundit.

Ilmar Raissar ja Rein Talvar rääkisid, et nad on sõitnud rallidel koos «Lanciat» ja «Renault'dega», ja siis tekkivat «mootorratta-tunne» ja kadedus, et «miks tema liigub, kui mina seisan».

Küsimused polnud üksnes ühepoolseid. Külalisi huvitas agrofirma kui niisugune, Pandivere kui praegu väga popu-

KAHEPOOLNE KASU

Nüüd aga konkreetsemalt neist, kes oma möödunud aasta saavutuste eest tunnustuse said. Need olid allveeorienteeruja Tiina Krutov, vormel-3 sõitja Toomas Napa, ja rallimeeskond Ilmar Raissar — Rein Talvar. Sportlased on oma treeningutest, saavutustest ja elust rääkides üsna napipõhised, üht-teist huvitasid koorus aga kabinetivestluses ja järgnenud kohtumisel agrofirma töötajatega Väinutaluse välja küll. Näiteks see, et Toomas Napa sõidaks oma vormeliga Tallinnast Väike-Maarjasse 40 minutit, või see, et NSV Liidu koondise rallimeeskond läheb aastase maksima 60 000 rubla, meeste palk on aga meie kolhoosniku keskmine, või see, et välisriikide rallidel osalemine toob valuutat sisse riigile ja (lõvi-

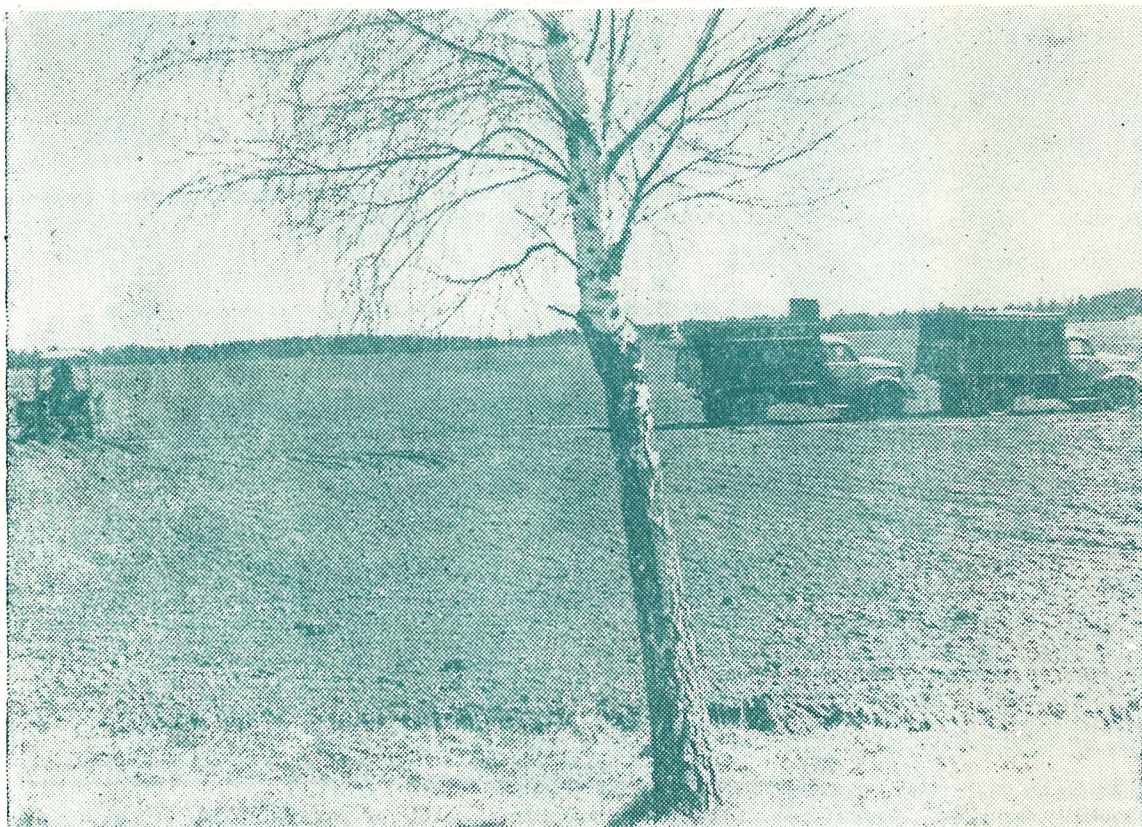
laarne paikkond, majandite toodang ja sissetulekud, liha-kombinaadi ehitus, räägiti Lurichist ja Virumaast.

Kohtumisel olid ka rallipaaril Ilmar Raissar — Rein Talvar treener Toomas Diener, ALMAVÜ Keskkomitee esimehe asetäitja R. Ilomets, Are Eller Eesti Televisioonist, agrofirma juhtkond, majandite esimehed.

Ja lõpetuseks veel mõtlemisainet laiemale ringile — kohtumisel küsiti, miks Eesti rallimeeskonnad on NSV Liidu edetabelis nii kõrgetel kohtadel (Liidu koondise 24 rallipaarist on kolmandik Eesti). Konkreetset põhjendust ei osanudki keegi anda, Toomas Diener arvas, et põhjus on sama, miks soomlased on maailmaklassi sõitjad.

Aga mis see siis ikkagi on?

Väike-Maarja mail

SIRVILAUAD

Eesti rahvakalender on eeskätt töökalender, mis määrab tööde alguse ja lõpu. Tavade täitmisega taotleb tööõnne, viljakust ja sigivust, õnnestumist ja äparduste ärahoidmist ja tuleviku mõjutamist. Selleks on kasutatud mitmesuguseid viise — ohverdamist, maagilisi talitust, ennustamist, pidutsemist (siia kuulus ka kindla roa söömine ja töökeelde.)

Lisaks suulisele kalendriale on Eestis kasutatud ka puust kalendripulki — sirvilaudu. Siit ka nimi meie rahvapärast tutvustavale sarjale. Niisiis — kellele meenutuseks, kellele uueks kogemuseks meie esivanematele kunagi ainuomane olnud ajaarvamise viis.

Taliharjapäev — 12. märts

Rahva hulgas omistatakse mitmele südatalvepäevale, eriti tönisepäevale (harvem küünlapäevale), taliharjapäeva nimetus. Ongi nii, et traditsioonilised ütlused — taliharjapäeval murtakse talve selgroog, loomatoit peab pooleks olema — käivad tegelikult tönise- või küünlapäeva kohta. Talve kõrgpunktiks on 12. märts liiga hiline. Nimetusel võib olla seos Karjala talveharjaga, mida tähistatakse sel ajal.

Märjamaal öeldi: «Taliharjapäeval saab talv, hari murtud, siis korred hakkavad lund vihkama.» Kosel: «On taliharja ja pööripäeva vahel tuisunä, siis on ka sel kevadel udune ja niiske.»

Kevadine pööripäev — 21. märts

Kevadine pööripäev ehk päevakäänak pole rahvatraditsioonis kuigi populaarne. Looduse ärkamise ja kevademärkidega seotud kombestik on rohkem omane küünla- ja madisepäevale, kevadiste tööde algus seostub enamjaolt paastumaarja- ja jüripäevaga. Otseselt pööripäevaga on seotud ilmade ennustamine.

Märtsi pööripäeval öeldakse: «Päev hakkab peremehe poole kiskuma.» Varblas kõneldi: «Kui kevadisel pööripäeval sula ilm, tuleb soe kevade.» Rõuges räägiti: «On pööripäeval salatuisk, mis ainult maas lumepinna peal tuiskab, tuleb varsti kevade.»

Paastumaarjapäev — 25. märts

Paastumaarjapäev, rahvasuus maarjapäev, on kevadiste tähtpäevade seas olulisemaid. Wiedemanni sõnaraamatus on seda nimetatud ka punamaarjaks ja sohipühaks. Kõik need nimetused viitavad neitsi Maarja kultusele (sel päeval kuulutati Maarjale ette Jeesuslapse sündi. Üheksa kuud hiljem, 25. detsembril, tuli Jeesus ilmale). Siit lähtub ka maarjapäeva nimetamine naiste pühaks ning Maria-nimeliste nimepäeva pühitsemine sel päeval.

«Paastumaarjapäeval ei tohi üle oraste käia, siis tallab leivakoorukese lahti.» Karuse. «Paastumaarja viskab esimese sooja kivi vette, jüripäev teise.» Sangaste.

Lihavõtte-, ülestõusmis-, kevad-, kiige- või pünäpühadest kirjutame järgmises lehes.

ÕNNITLEME!

Eesti NSV Kaubandus-Tööstuspalati Presiidium õnnitleb Väike-Maarja kolhoosi kollektiivi 40. aastapäeva puhul ning soovib agrofirma «Pandivere» kollektiivile edukat koostööd välismaajanduslike sidemete arendamisel.

Märtsi esimesel nädalal vaadati meie majandites Märt Müüri tõsielufilmi «Miks kukuvad tähed...». Selle filmi tegemise mõtet on režissöör endas kandnud paarkümmend aastat, sellest ajast saadik, kui suri parimas meheas tema hea sõber, majandi esimees. Ja vast ongi hea, et mõte sai teoks alles nüüd. On ju vaim ja käed praegu pisut vabamad.

Kohtumisel Rakvere filmiklubis ütles Märt Müür, et kui varem ohverdati õnne ja edasimineku nimel noori neide, siis nüüd keskendub andekaid teotavatele mehi. Sellised mehed on ajastu sünnit. Filmis nendib üks staažikas esimees pisut kurva irooniaga, et kui mees on kolhoosi eesotsas olnud kolm aastat ja selle aja jooksul on midagi ära tehtud, siis võib selle mehe juba kinni panna, sest kusagil on ta üle piiri astunud. Olud sunnivad majandi esimeest balansseerima lubatu ja lubamatu piirimal.

FILM EI ANNA VASTUST...

Filmis ei näidata esimehe elu paraadpoolt — medaleid ja lillekorve, külalisi ja vastuvõtte. Näidatakse ema ja õdesid ühe esimehe kalmul tema mälestuspäeval, näidatakse meest, kelle esimehest vend alusetute süüdistuste tõttu vabaturma läks, näidatakse Georg Suurmetsa protsessi ajal ja peale seda.

Näib, et esimene küsimus, millele ametisse astunud esimees peab endale esitama, on selline — kas patustada seaduse vastu, jäädes enda vastu ausaks, või austada seadust, mis tähendab seda, et elu majandis jääb seisma.

Film ei anna selle küsimusele vastust. Ja esimees seisab ikka veel valiku ees.

Põllumehe saatus

VÄIKE-MAARJA KOLHOOS

Töötajaid kokku 1232, neist mehi 667, naisi 565, kolhoosi liikmeid 1098
pensionäre 319, neist töötavad 98
Loomi —
veiseid kokku 3993, sealhulgas lehmi 1357, sigu 7880
hobuseid 39
linde 369 000
mesilasperesid 75
Masinaid —
traktoreid 136, neist roomiktraktoreid 15, ratastraktoreid 121
teraviljakombaine 12

MEIE VARA

VAO KOLHOOS

töötajaid kokku 431
kolhoosi liikmeid 343
pensionäre 24
Loomi —
veiseid kokku 2594, sealhulgas lehmi 1025
sigu 7836
hobuseid 36
Masinaid —
veoautosid 53, sõidautosid 38
busse 5
traktoreid 75
teraviljakombaine 12

SIMUNA KOLHOOS

töötajaid kokku 363
kolhoosi liikmeid 349
Loomi —
veiseid kokku 1733, sealhulgas lehmi 686
sigu 3775
hobuseid 25
mesilasperesid 60
Masinaid —
veoautosid 76, sõidautosid 5
lintraktoreid 3, ratastraktoreid 57
teraviljakombaine 14

TRIIGI KOLHOOS

aastas keskmiselt töötajaid 242
alaliselt töötab 216
kolhoosi liikmeid 194
Loomi —
veiseid kokku 2287, neist lehmi 702
hobuseid 3
mesilasperesid 105
Masinaid —
veoautosid 24, sõidautosid 3
spets.masinaid 12
traktoreid 43
teraviljakombaine 7

CARL ROBERT JAKOBSONI

PÖLLUTÖÖ 10 KÄSKU

Esimene käsk: Sa pead palju põhku kasvatama ja tema harimise juures mõistusest juhitud teed käima, nõnda et esiti ikka järele mõtled ja siis tööle hakkad.

Teine käsk: Sul peab Su maatüki suuruse järgi karja olema ja Sa pead teda hästi sugutama, söötma ja harima.

Kolmas käsk: Sa pead palju ja hea sõnniku eest hoolt kandma ja teda õigel viisil tarvitama.

Neljas käsk: Sul peavad kõige tarvilikumad ja mõnused põllutööriistad oma päralt olema.

Viies käsk: Sa pead oma põldu hoolega harima.

Kuues käsk: Sa pead seesugust vilja usinusega kasvatama, mille siginamiseks sinu põld kõige mõnusam on ja mis niihästi hulga kui headuse poolest kõige suurema lõikuse annab.

Seltsmes käsk: Sa pead oma haritud maid kõigest jõust parandama ja oma harimata maalapid haritavaks tegema.

Kaheksas käsk: Sa pead üht õiget seemnejärge pidama.

Üheksas käsk: Sul peavad päeva- ja rehnungiraamatud olema.

Kümnes käsk: Sa pead kõik need vaimuomadused endale paranduseks tegema, mis põllumehele tarvis lähevad, kui ta oma talitustega kõige ülemale kasuks tahab jõuda.

«Teadus ja Seadus põllul» II osa, 1869.

JA VEEL...

On ehk midagi, mis Sul valusalt hinge kriibib või Su meelt rõõmustab, tahad Sa midagi teada anda, on Sul ehk midagi üle või puudu, perenaine, kui Sul on hea supi-, prae- või pirukaretsept,

KUI TEAD MIDAGI SELLIST, MIDA TEINE EI TEA, AGA VÕIKS TEADA, KIRJUTA.

Sinu leht ootab Sind.
«Pandivere Teataja»